

1602 – Waarde maatschapsaandeel van langstlevende voor nalatenschap is liquidatiewaarde

Hoge Raad 29 januari 2016, nr. 15/02619

Art. 21 lid 13 SW

V-N Vandaag 2016/224
ECLI:NL:HR:2016:115

De Hoge Raad oordeelt dat het hof de waarde van het maatschapsaandeel van de langstlevende echtgenote terecht op de liquidatiewaarde heeft vastgesteld. Het beroep van X is daarom ongegrond.

De heer A (erflater) overlijdt in 2006. A was in algehele gemeenschap van goederen gehuwd met mevrouw B. Belanghebbende, X, is één van hun zes kinderen. A en B exploiteerden tot het overlijden van A in maatschapsverband een agrarisch bedrijf. B maakt gebruik van het voortzettingsbeding die in de maatschapsakte staat. De inspecteur heeft het aandeel van B in het ondernemingsvermogen gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer, zijnde de liquidatiewaarde. In geschil is of de waarde van het aandeel van B in het ondernemingsvermogen van belang is bij het bepalen van de omvang van de nalatenschap van A, en zo ja, op welke waarde dat aandeel moet worden bepaald. Rechtbank Gelderland stelt de inspecteur in het gelijk. Hof Arnhem-Leeuwarden oordeelt dat A was gerechtigd tot de waarde van het maatschapsaandeel van B en dat B was gerechtigd tot de waarde van het maatschapsaandeel van A. Het primaire betoog van X dat bij het bepalen van de omvang van de nalatenschap de waarde van het aandeel in het ondernemingsvermogen van B niet relevant is, is dus onjuist. Subsidiair stelt X vergeefs dat het aandeel van B ook op de overnamewaarde moet worden gesteld. De maatschap is door het overlijden van A namelijk ontbonden. Op B rustte dus niet meer de verplichting haar onderneming te laten overnemen tegen de overnamewaarde. Dit brengt mee dat voor de waarde van het maatschapsaandeel van B moet worden uitgegaan van het waarderingsvoorschrift van art. 21 lid 5 SW 1956 (tekst 2006). X beroept zich ten onrechte op Hof Amsterdam 28 juli 2011, nrs. 09/00720, 09/00721 en 09/00722, V-N 2011/60.20. In die zaak had de langstlevende echtgenoot de maatschap namelijk voortgezet met de zoon en stond in de maatschapsakte dat de zoon het recht had het aandeel van de langstlevende echtgenoot bij overlijden over te nemen tegen de overnamewaarde. X gaat in cassatie. De Hoge Raad oordeelt dat het hof op goede gronden een juiste beslissing heeft gegeven. Het beroep van X is ongegrond.

Zie ook:

- Vakstudie Successiewet, artikel 21, aantekening 14.3

Wenk:

- Dit arrest is een mooi voorbeeld van de samenloop tussen het civiele en fiscale recht.
- Voor de omvang en de samenstelling van de nalatenschap is het civiele recht beslissend. In dit geval waren de echtgenoten in gemeenschap van goederen gehuwd. Door het overlijden van erflater is de gemeenschap ontbonden. De nalatenschap van erflater bestaat uit de helft van (de waarde van) de ontbonden gemeenschap van goederen.
- Uit verschillende (civielrechtelijke) arresten van de Hoge Raad volgt dat een maatschapsaandeel niet in de gemeenschap valt, maar *de waarde* hiervan wel. Dit wordt in vakjargon verknochtheid genoemd. De echtgenoten zijn hierdoor ieder gerechtigd tot:
  - hun eigen maatschapsaandeel minus de helft van de waarde (die valt namelijk in de gemeenschap); en
  - de helft van *de waarde* van het maatschapsaandeel van de andere echtgenoot.
- Bij het bepalen van de omvang van de nalatenschap van erflater is derhalve de waardering van beide maatschapsaandelen relevant.
- De echtgenote maakt gebruik van het recht om *het bedrijf* van de maatschap voort te zetten. Dit voortzettingsbeding is van invloed op de waardering van het maatschapsaandeel van erflater. De waarde mag op de (lagere) overnamesom worden gesteld.
- Ondanks dat de langstlevende *het bedrijf* voortzet, wordt *de maatschap* wel ontbonden. Er moeten namelijk minimaal 2 maten zijn. Dit betekent dat het maatschapsaandeel van de langstlevende volgens de hoofdregels moet worden gewaardeerd.
- Artikel 21 lid 13 SW bepaalt dat de waarde van dit maatschapsaandeel ten minste wordt gesteld op de liquidatiewaarde. Uit het arrest kan worden afgeleid dat deze waarde hoger is dan de overnamesom voor het maatschapsaandeel van erflater. Hierdoor neemt de waarde van de nalatenschap toe.
- **Tip!** Ga bij de afwikkeling van een nalatenschap eerst na welk huwelijksvermogensregime van toepassing is (huwelijks voorwaarden of gemeenschap van goederen). Dit is beslissend voor de omvang en de samenstelling van de nalatenschap.

- **Let op!** Als sprake is van een gemeenschap van goederen kan nog steeds sprake zijn van privévermogen van de echtgenoten dat buiten de gemeenschap blijft. Denk aan goederen die zijn verkregen uit een erfenis of schenking met een uitsluitingsclausule of verknochte goederen, zoals een maatschapsaandeel.

(Schut & Bruggink Estate Planners te Haarlem)